

پیرهوی ناوهندی زاگروس بۆ مافهکانی مروّف

ناو و بنکهی سه رهکی ریکخراو:

بهندی ۱:

ناوهندی زاگروس بۆ مافهکانی مروّف که به کورتی به ناوهندی زاگروس ده ناسریت، ریکخراویکی مه دهنی، به ناسنامهیهکی یاساییه که بنکهکی له شاری ژنیفه و له چوارچیهی بهندی ۶۰ و سه رهوهتری یاسای باری شارستانی سوپسرا دامه زراوه. ریکخراوه که له رووی سیاسی و ئایینییه وه بی لایه نه.

بهندی ۲:

بنکهی سه رهکی ناوهندی زاگروس له شاری ژنیفه و ماوهی چالاکی ریکخراوه که هه تا هه تاییه.

ئامانجهکان:

بهندی ۳:

- ناوهندی زاگروس کار بۆ به دی هاتنی ئه و ئامانجه ده کات:
- پیشخستننی مافهکانی مروّف،
 - پیشخستننی گه شهی کومه لایه تی،
 - پیشخستننی به کسانی ژن و پیاو،
 - پیشخستننی مافهکانی مندالان،
 - پیشخستننی مافهکانی خه لکی خوچپی، که مایه تیه ئیتنیکی و نه ته وه بیه کان،
 - خه بات بۆ هه لوه شانده وهی سزای له سیداره دان،
 - پیشخستننی پاراستنی سروشت و ژینگه.

سه رچاوهی دارایی

بهندی ۴:

- سه رچاوه داراییهکانی ریکخراوه که بریتین له:
- به خشین و میرات،
 - پشتگری دارایی،
 - یارمه تیه ده وله تی و تاییه ته کان،
 - مافی ئه ندامه تی،
 - هه موو سه رچاوهیهکی یاسایی دیکه.

داهاتهکان بۆ به دی هینانی ئامانجه کومه لایتهکان ته رخان ده کرین.

ئه ندامه تی

بهندی ۵:

هه ر کهس یان ریکخراویک که ئوگری وه دیهاتنی ئامانجه دیاریکراوهکانی بهندی ۳ی ئه م پیره وه بیته ده توانی بیته ئه ندامی ناوهندی زاگروس.

بهندی ۶:

ریکخراوه که پیکهاتووه له:

- ئەندامانى دامەزىنەر،
- ئەندامانى چالاک،
- ئەندامانى شانازى،
- ئەندامانى بە كۆمەل،
- ئەندامى ناچالاک.

بەندى ۷:

داخاۋازەكانى ئەندامەتى ئاراستەى كۆمىتەى بەريوہبەرى دەكرىن. كۆمىتە ئەندامانى نۆى وەردەگرىت و كۆرى گىشتى لى ئاگادار دەكاتەوہ.

بەندى ۸:

مافى ئەندامەتى بەم مەزجانە ھەلدەوہ شىتەوہ:

- بە كۆتايى ھاتنى ماوہبەكى دىارى كراو،
- بە پىشكەشكردىنى نامەى دەست لە كار كىشانەوہ بە كۆمىتە، ۳ مانگ پىش كۆتايى ھاتنى ئەركەكانى. لە ھەموو مەزجىكدا پارەى سالىانەى ئەندامەتى دەبى ھەر بدرىت. ئەندامە دەست لە كار كىشاوہ يان دەر كراوہ كان ھىچ ماڧىكى كۆمەلايەتيان بە سەر رىكخراوہ نامىت،
- بە دەر كران لە لايەن كۆمىتەوہ، بە ھۆى " ھۆكارە ھاندەرەكان"، وپراى مافى ناردنى داواى پىداچوونەوہ بۆ كۆرى گىشتى. ماوہى پىشكەشكردىنى داواى پىداچوونەوہ لە داواى پىگەيشتنى نووسراوہى كۆمىتەوہ سى رۆژە،
- بە ھۆى نەدانى پارەى ئەندامەتى بۆ ماوہى يەكسال.

ئۆرگانەكان

بەندى ۹:

ئۆرگانەكانى رىكخراوہكە برىتىن لە:

- كۆرى گىشتى،
- كۆمىتە،
- ئۆرگانى چاودىرى دارايى.

كۆرى گىشتى

بەندى ۱۰:

كۆرى گىشتى، ئۆرگانى بالاي رىكخراوہ كەيە و ھەموو ئەندامانى رىكخراوہكە لە خۆ دەگرىت. بە شىوہى ئاسايى سالى بەكچار كۆ دەبىتەوہ. ھەر وەھا لە بارى ئاسايى دا، بۆ چارەسەرى پرسە گرىنگەكانى پەيوەست بە زىانى رىكخراوہكە يان لە بارو دۆخىكى ھەستىاردا، دەتوانرى لە سەر داواى كۆمىتە يان ۱/۳ ي ئەندامانى چالاكى رىكخراو كۆبىتەوہ. كۆرى گىشتى دەبى لە زۆرىنەى ۲/۲ ي ئەندامانى چالاكى بانگكراوى يەكەم بانگەواز پىك بىت. ئەگەر ئەو زۆرىنەى كۆ نەبىتەوہ، لە ماوہى ۱۰ رۆژدا بانگەواز بۆ دووھەم كۆرى گىشتى دەكرىت و دەتوانرىت بە بەشدارى ئەندامانى ئامادە بوو، پىك بىنرىت. كۆمىتە لە ماوہى ۲ ھەوتوو پىش لە بەسترانى كۆرى گىشتى ئەندامان بە نووسراوہ ئاگادار دەكاتەوہ. بانگەوازەكە پىك دىت لە دەستورى كار و لانى كەم دەبى تا ۱۰ رۆژ پىش بەسترانى كۆرەكە بۆ ئەندامان بىنردىت.

بەندى ۱۱:

- ئەرکەکانى كۆرى گىشتى برىتىن لەم خالانە:
- پىرپار لە سەر وەرگرتن يان دەرکردنى ئەندامان دەدات،
 - راپۆرتەکان پەسند دەکات، بە حىسابەکاندا دەچىتەو، دەنگ لە سەر بوودجەى سالىانە وەر دەگریت و پەسندى دەکات،
 - پىرپار لە سەر دەستکارىکردنى پىرەو وەردەگریت،
 - ھەلوپىست لە سەر ھەر پرۆژەيەكى دىکە كە دەخىتە دەستورى كارەو وەردەگریت،
 - پارەى ئەندامەتى مانگانە يان سالىانەى ئەندامى تاك و بە كۆمەل ديارى دەکات،
 - ئەندامانى كۆمىتە (لانى كەم يەك سەرۆك و دوو ھاوسەرۆك و يەك سكرىتېر و ژمىرپارك) و چاودىرانى دارايى ھەلدەبژىرت،
 - پىرپارى ھەلوەشانەوہى رىكخراو وەردەگریت.

بەندى ۱۲:

كۆرى گىشتى لە لايەن سەرۆكى رىكخراوہو سەرۆكايەتى دەكریت و لە ئەگەرى ئامادە نەبوونى دا يەكێك لە ھاوسەرۆكەكان چىگای دەگریتەوہ.

بەندى ۱۳:

- پىرپارەكانى كۆرى گىشتى بە دەنگى زۆرىنەى ئاسايى ئەندامانى ئامادەبوو وەردەگىردىن:
- لە كاتى يەكسانىوونى دەنگەكاندا دەنگى سەرۆك يەكلاكەرەوہ دەيیت،
- پىرپارى دەستكارىکردنى پىرەو و ھەلوەشانەوہى رىكخراوہكە تەنيا بە دەنگى ۲/۳ ي ئەندامانى بەشدار وەردەگىردىت.

بەندى ۱۴:

دەنگ وەرگرتنەكان بە بەرزکردنەوہى دەست دەبن. لە سەر داواى ۳ ئەندامى بەشدار، دەنگدان بە نەيىنى دەكریت. بە نوینەرايەتى كەس دەنگ نادریت. (رىگا بە دەنگدانى برىكارى نادریت).

بەندى ۱۵:

- دەستوورى كارى كۆرى گىشتى «ئاسايى» برىتى دەيیت لە:
- پەسندکردنى كاربەلگە(كارنامە)ى داويين كۆرى گىشتى،
 - راپۆرتى كۆمىتە لە سەر چالاكیەكانى رىكخراوہكە لە ماوہى يەكسالى رابردوو دا،
 - راپۆرتەكانى ژمىرپارى و چاودىرى دارايى،
 - ديارىکردنى پارەى ئەندامەتى و پەسەند کردنى بودجە،
 - پەسندکردنى راپۆرت و حىسابەكان،
 - ھەلبژاردنى ئەندامانى كۆمىتە و ئۆرگانى چاودىرى دارايى،
 - پىشنيارە تايبەتەكان.

كۆمىتە

بەندى ۱۶:

كۆمىتە بەرپۆهەرى رىكخراوہ و ھەموو ھەنگاويكى پىنويست دەيیت بۆ گەيشتن بەو ئامانجانەى كە بۆى ديارى كراون.

بەندى ۱۷:

كۆمىتە لە ۵ ئەندام، كە بۆ ماوہى سالىك ديارى كراون، يىك ديیت.

- يەك سەرۆك

- دوو ھاوسەرۆك
- يەك سكرتېر
- يەك ژمېريار

بەندى ۱۸:

كومىتە راسپېردراوه بۇ ئەوھى لانى كەم تا ۱۰ رۆژ پېشتەر، ھەموو پېشنيارە نووسراوھەكانى ئەندامان لە دەستوورى كارى كۆرى گشتى دا بگونجېنېت. كومىتە سەرپەست كراوھ لە ئەنجامى ھەموو چالاكېھ كە پەيوەندى بە ئامانجەكانى رېكخراوھە ھەيپت. ئەو دەسەلاتىكى بەرفراوانى بۇ بەرپوھەردنى كارو بارى رۆژانە ھەيە.

بەندى ۱۹:

- پيريارەكانى كومىتە بە زۆرينەى ئاسايى دەنگى ئەندامانى ئامادەبوو وەردەگيردېن.
- لە كاتى يەكسانبوونى دەنگەكان دا، دەنگى سەرۆك يەكلاكەرەوھ دەيپت.

بەندى ۲۰:

واژۆى ھاوبەشى دوو ئەندامى كومىتە، رېكخراو بەرپرس دەكات لە ھەر پيريارىك.

بەندى ۲۱:

كومىتە بەرپرسە لە:

- ھاويشتنى ھەموو ھەنگاوينكى پويوست بۇ ھاتنە دى ئامانجە ديارىكراوھەكان،
- بانگەشە كردن بۇ كۆرى گشتى "ئاسايى" و "ئاسايى"،
- وەرگرتنى پيراراتى پەيوەنديدار بە وەرگيران يان دەست لە كار كېشانەوھى ئەندامان، ھەرۆھە ئەگەرى دەرکردنيان،
- دلنيابوون لە جى بەجىكرانى پيرەو، دېرشتنى پيرەوى زېوخۆيى و باش بەرپوھەردنى رېكخراوھەكە.

بەندى ۲۲:

كومىتە بەرپرسى حيسابەكانى رېكخراوھەكەيە و ھەر جارە دەيانخاتە بەر دەستى دوو چاودېرى دارايى ھەلبىزېردراوى كۆرى گشتى و ئەوانيش راپۆرتەكەيان دەدەنەوھ بە كۆرى گشتى.

بەندى ۲۳:

كومىتە دەتوانېت ئەركىك بۇ ماويەكى ديارى كراو بە ھەر ئەندامىكى رېكخراو يان ھەر كەسيكى دەرەكى بسپېرېت. ھەرۆھە لە كاتى پويوستا مافى وەرگرتن و وەدەرنانى ئەندامى مووچە خۆر يان خۆبەخشى ھەيە. فەرمانبەرانى مووچەخۆرى رېكخراو ناتوان ئەندامى كومىتە بن و تەنيا پلەى راپوئزكاربان دەيپت.

بەندى ۲۴:

ئەندامانى كومىتە بە شيوھى خۆبەخش كار دەكەن و ناتوانن جگە لە تېچووى كار و جى بەجى بوونيان داواى خەرجى ديكە بكەن. بوودجەى تەرخانكراوى ئەندامانى بەرپوھەريى دەتوانېت لەوھى كە بۇ كارە فەرميەكان خەرج دەكرى زياتر يېت. بۇ ئەو چالاكېانە كە لە ئاستى ئاسايى تى دەپەرن، دەتوانېت بە شيوھەيكى شياو قەرەبووى ھەر ئەندامىكى كومىتە بكرېتەوھ.

بەندە جياوازەكان

بەندى ۲۵:

چالاکیه کۆمه لایه تیه کان له ۱ ی ژانقیه (کانوونی دووهه م) ی ههر سالیکه وه دهست پی دهکهن و له ۳۱ دیسامبه ر (کانوونی یه که م) ی هه مان سالدا کۆتایان پی دیت.

بهندی ۲۶:

ئۆرگانی چاودیری دارایی پیداجوونه وه به دارایی ریکخراودا دهکات و راپورتیک ئاراسته ی کۆری گشتی دهکات. ئەم ئۆرگانه پیکهاتوو له دوو چاودیر و جیگره وه یه که که ده توانی ئەندامی ریکخراو یان له دهره وه بیت.

بهندی ۲۷:

له کاتی هه لوه شان هه ی ریکخراو دا، داراییه کان له لایه ن کومیته وه پارێزاون. داراییه شیمان هیه کان ده به خشرینه ریکخراویکی دیکه که کار بو هینانه دی هه مان ئامانجه کانی ریکخراوه که دهکات و ده که وپته بهر یاسای "لیبوردنی باج" هه. له هه یج دۆخیکدا، ناتوانریت ته وای دارایی ریکخراو یان به شیککی بگێردرینه وه بو دهسته ی دامه زرینه ر یان ئەندامان، یان به قازانجی ئەوان به کار بهینریت.

بهندی ۲۸:

ده توانریت پیره ویککی نپوخوی له لایه ن کومیته وه ئاماده بکرت. ئەو پیره وه نپوخوی به مه به سته ی چاره سه رکردنی خاله جیاوازه پيشبینی نه کراوه کانه له پیره ویک ریکخراوه که دا، به تایهت خاله په یوه ندی داره کان به کار و به رپوه به ریی نپوخوی ریکخراوه که وه.

سه ره رای ئەمه، په یره ویک له بهندی ۶۰ ی یاسای باری شارستانی سوپسرا ده کرت.

ئەو پیره وه له لایه ن کۆری گشتی ۲ تا ۲۰۱۰/۱۱/۵ دا په سند کراوه و له کۆری گشتی ۲۹/۱۲/۲۰۱۲ له ژنیف پیداجوونه وه ی بو کراوه ته وه.

به ناوی ریکخراوه که وه:

هاوسه رۆکه کان:

سه رۆک:

بابان ئەلیاسی

دکتور گۆلموراد مورادی

موحه مه د ئازاد سه له واتی Z.H.R.C